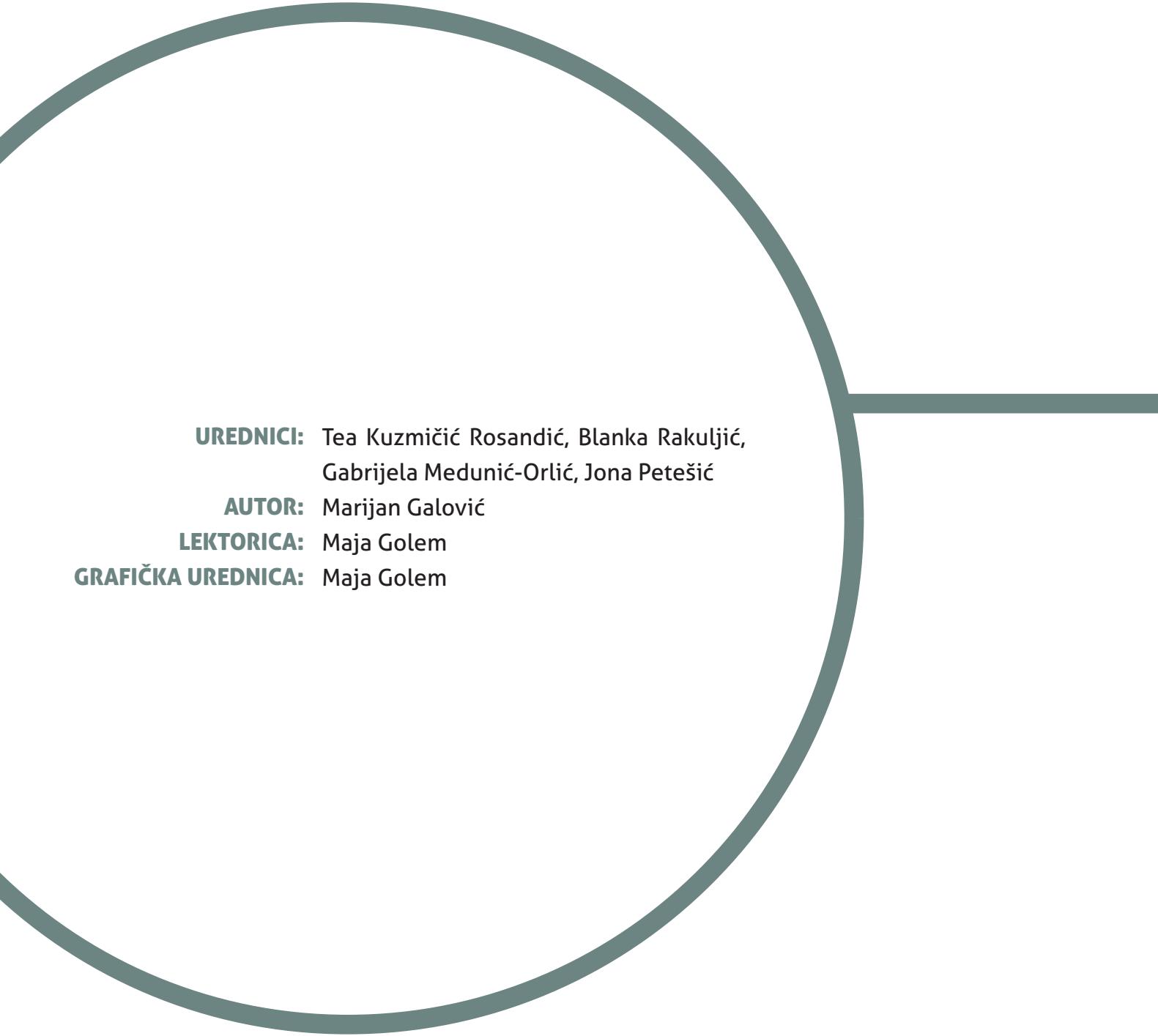

BEYOND
PLASTIC
MED

Akcijski plan smanjenja zagadenja plastikom u općini Sali za razdoblje 2021. – 2026.

UREDNICI: Tea Kuzmičić Rosandić, Blanka Rakuljić,
Gabrijela Medunić-Orlić, Jona Petešić

AUTOR: Marijan Galović

LEKTORICA: Maja Golem

GRAFIČKA UREDNICA: Maja Golem

BEYOND
PLASTIC
MED

Akcijski plan smanjenja zagađenja plastikom u općini Sali za razdoblje 2021. – 2026.

Ovaj Akcijski plan obuhvaća mjere i aktivnosti koje je potrebno provesti radi ostvarenja kratkoročnih i dugoročnih ciljeva, a sve u cilju smanjenja dospijevanja plastičnog otpada u okoliš i onečišćenja mora plastičnim otpadom. Plastični se predmeti vremenom degradiraju na sitne komadiće plastike, mikroplastiku koja predstavlja zagađenje u obliku sitnih plastičnih čestica manjih od pet milimetra koje i kada se nađu u moru ili sedimentu predstavljaju gotovo nevidljiv, ali opasan oblik zagađenja. Zbog masovne upotrebe plastike, mikroplastika je postala sveprisutna u morskom okolišu. Razne toksične tvari nakupljaju se na njenoj površini, a ribe i drugi morski organizmi, posebice školjkaši, mogu je zamijeniti za hranu. Mikroplastika tako ulazi u prehrambeni lanac koji uključuje i ljude. Najveći je izvor plastike koju unosimo u tijelo u cijelom svijetu voda – pakirana i ona iz slavine. Vidljive su ogromne regionalne razlike u količini mikroplastike, s dvostruko više plastičnih čestica u vodi SAD-a i Indije, nego li Europe i Indonezije. Neki su od prehrambenih proizvoda s najvišom stopom plastičnih čestica školjkaši, sol i pivo. Rezultati istraživanja pokazuju kako je problem onečišćenja plastikom univerzalan i izravno pogađa ljude zbog čega je Općina Sali odlučila uvesti odgovarajuće mjere i aktivnosti za sprječavanje dospijevanja plastike u okoliš i prehrambeni lanac.

Kako bi se ostvarili ciljevi ovog Akcijskog plana, Općina Sali mora u potpunosti prihvatići modele kružne ekonomije. Akcijski plan predlaže mjere za smanjenje upotrebe nepotrebne jednokratne plastike, alternative plastičnim proizvodima, osmišljava aktivnosti i osigurava implementaciju poboljšanja u procesima gospodarenja plastičnim otpadom.

Akcijski plan sastoji se od tri tematske cjeline:

1. *Smanjenje ukupne količine proizvedenog i odloženog plastičnog otpada, uspostava sustava koji podupire kružnu ekonomiju i sanacija postojećeg onečišćenja* – cjelina koja propisuje ciljeve i aktivnosti koje je potrebno provesti u općini kako bi se količine otpada smanjile na minimalno zakonski određene stope
2. *Kreiranje primjera dobre prakse u smanjivanju stvaranja otpada i njegovoju ponovnoj upotrebi* – cjelina koja definira ciljeve i aktivnosti koje je potrebno provesti da Općina Sali i njene ustanove postanu u potpunosti bez plastike (*plastic-free*) te tako budu primjer dobre prakse u RH, ali i na širem području
3. *Edukacija i komuniciranje s javnošću* – aktivnost koja u potpunosti podržava izvršavanje prethodnih dviju cjelina u cilju povećanja ekološke svijesti građana i osiguravanja dugoročne potpore Akcijskom planu smanjenja zagađenja plastikom u općini Sali za razdoblje 2021. – 2026.

Akcijski plan izrađen je u sklopu projekta *For Plastic-Free Croatian Islands* kojeg provodi Udruga za prirodu okoliš i održivi razvoj Sunce iz Splita i partneri Zelena akcija (FoE Croatia), Općina Sali (Dugi otok) i Grad Stari Grad (otok Hvar). Projekt financira The Beyond Med Association (BeMed).

Cijeli Akcijski plan i njegova provedba trebaju biti transparentni i dostupni javnosti.

1. SMANJENJE UKUPNE KOLIČINE PROIZVEDENOGL I ODLOŽENOG PLASTIČNOG OTPADA, USPOSTAVA SUSTAVA KOJI PODUPIRE KRUŽNU EKONOMIJU I SANACIJA POSTOJEĆEG ONEČIŠĆENJA

Mjere i aktivnosti	Nositelj	Rok	Rezultati/outputi
CILJ 1.1) Smanjiti količinu odloženog plastičnog otpada za 10 % u općini u roku od jedne godine od usvajanja plana			
Akt. 1.1.1) Primjena sustava prikupljanja i zbrinjavanja otpada koji omogućava najveći učinak u pogledu količine i kvalitete odvojeno prikupljene i zbrinute plastike	Općina Sali i Mulić d.o.o	2022.	izrađen i donesen novi ili ažuriran postojeći <i>Program gospodarenja otpadom</i> i njegova implementacija u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom i postupanje sukladno njemu što uključuje propisno prikupljanje i zbrinjavanje svih vrsta otpada
Akt. 1.1.2) Provedba sustava odvojenog prikupljanja otpada od vrata do vrata	Mulić d.o.o	2022.	smanjena količina plastičnog otpada odloženog u miješanom komunalnom otpadu u općini za 10 % u odnosu na referentnu 2021. godinu
Obrazloženje: u cilju izrade kvalitetnog plana gospodarenja otpadom čija priprema može dati značajne rezultate unutar kraćeg razdoblja, predviđa se početak provedbe odvojenog prikupljanja otpada od vrata do vrata u svim naseljima općine Sali. Sustav se sastoji od dodjele posebnih spremnika za prikupljanje plastike i papira svim korisnicima usluge prikupljanja otpada. Logistički se odvojeno prikupljanje organizira malim vozilima s uključenim pretovarom prikupljenog otpada na samoj lokaciji radi optimizacije troškova prikupljanja i prijevoza odvojeno prikupljanog otpada. Osim organizacije infrastrukture i odvoza, potrebno je stanovnike naselja educirati i informirati o promjenama u sustavu prikupljanja otpada i dodijeliti im kalendar odvoza otpada. Obvezno je praćenje količine otpada koja se odvojeno prikuplja i predaje na oporabu u cilju izračuna učinkovitosti samog sustava. Karakteristike sustava koji se uvodi opisane su u <i>Analizi pregleda trenutnog stanja korištenja jednokratne plastike u općini Sali</i> . Provedbu sustava od početka prati i komunalni redar koji djeluje preventivno i edukativno, a po potrebi, i u slučaju čestog ponavljanja nepravilnosti, može kazniti neprikladno postupanje otpadom. Rezultati provedbe prve faze uvođenja sustava uzet će se u obzir pri modeliranju i projektiranju sustava gospodarenja otpadom u sklopu novog <i>Plana gospodarenja otpadom</i> i implementacije odvojenog prikupljanja biorazgradivog otpada u narednim fazama. Kako bi se ostvario cilj smanjenja količina odloženog plastičnog otpada, potrebno je do kraja 2022. godine odvojeno prikupiti 14,95 tona plastičnog otpada.			

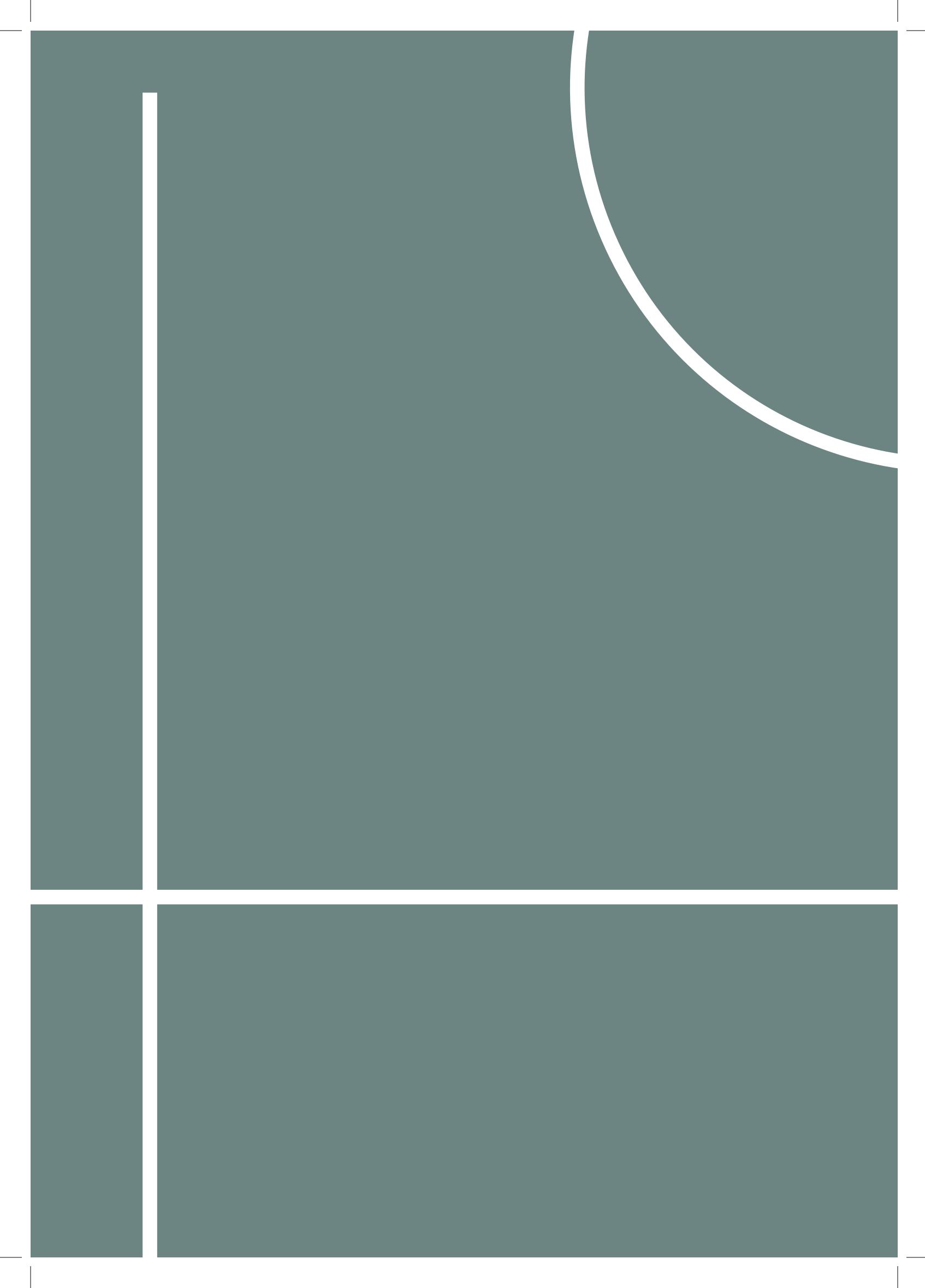
Mjere i aktivnosti	Nositelj	Rok	Rezultati/outputi
CILJ 1.2) Smanjiti količinu plastike u odloženom komunalnom otpadu za 55 % na razini općine do 2025. godine			
Akt. 1.2.1) Usklađivanje sa zahtjevima Direktive (EU) 2019/904 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš	Općina Sali	2025.	izrađen i donesen novi ili ažuriran postojeći <i>Program gospodarenja otpadom</i> i njegova implementacija u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom i postupanje sukladno njemu što uključuje propisno prikupljanje i zbrinjavanje svih vrsta otpada
Akt. 1.2.2) Kontinuirano usavršavanje postojećih modela prikupljanja otpada	Mulić d.o.o.	2025.	objavljeno izvješće o provedbi <i>Programa gospodarenja otpadom</i> i implementacija preporuka
Obrazloženje: uvodi se novi sustav gospodarenja otpadom utemeljen na <i>Programu gospodarenja otpadom</i> izrađenom u sklopu cilja 1.1. Provedba Programa godišnje se analizira i donose se preporuke za usavršavanje modela potrebnim izmjenama i dopunama sustava gospodarenja otpadom. Smanjenje količina plastičnog otpada koji se odlaže verificira se sustavom <i>e-onto</i> , odnosno pratećim listovima. Očekuje se smanjenje količina odložene plastike za 136,95 tona godišnje.			

Mjere i aktivnosti	Nositelj	Rok	Rezultati/outputi
CILJ 1.3) Osigurati uvjete za uspješnu primjenu prioriteta ponovne upotrebe i održivog gospodarenja alternativnim zamjenama za plastiku (kompostabilna i reciklabilna plastika)			
Akt 1.3.1) Uvođenje odvojenog prikupljanja biootpada i njegovog kompostiranja, odnosno osiguranje adekvatnog sustava prikupljanja i zbrinjavanja alternativnih materijala (kompostabilne i biorazgradive plastike)	Općina Sali i Mulić d.o.o.	2023.	izrađen i donesen novi ili ažuriran postojeći <i>Program gospodarenja otpadom</i> i njegova implementacija u skladu sa Zakonom o gospodarenju otpadom i postupanje sukladno njemu što uključuje propisno prikupljanje i zbrinjavanje svih vrsta otpada
Akt. 1.3.2) Projektiranje, priprema za financiranje i realizacija projekta Centra za ponovnu uporabu u suradnji s organizacijama civilnog društva	Općina Sali i Mulić d.o.o.	2026.	izrađen građevinski projekt i projekt za financiranje (studija izvodljivosti s analizom mogućnosti) te izgrađen Centar. U projekt je uključena barem jedna organizacija civilnog društva.
Akt. 1.3.3) Izrada projekta promocije trgovina bez ambalaže i razvoj programa sufinsanciranja	Općina Sali	2022.	izrađen program na razini Općine za sufinsanciranje projekata za smanjenje ambalažnog otpada kod gospodarskih subjekata
Obrazloženje: sukladno zakonskim obavezama za odvojeno prikupljanje biorazgradivog otpada, Općina Sali uvodi odvojeno prikupljanje biorazgradivog otpada i/ili omogućava građanima da kompostiraju otpad na mjestu nastanka. Sukladno tehnološkim i ekonomskim uvjetima Općina Sali odvojeno će zbrinjavati prikupljeni otpad na zakonski propisan način. Centar za ponovnu uporabu i promocija trgovina bez ambalaže planiraju se u cilju smanjenja količina plastičnog otpada općenito (mjere prevencije nastanka otpada).			

Mjere i aktivnosti	Nositelj	Rok	Rezultati/outputi
CILJ 1.4) Smanjenje količina otpada u okolišu			
Akt. 1.4.1) Organiziranje sustava identifikacije, obilježavanja i mapiranja ilegalnih odlagališta otpada	JLS (komunalni redar)	2022.	doneseni svi potrebni radni nalozi u Komunalnoj službi za provođenje ustava identifikacije, obilježavanja i mapiranja ilegalnih odlagališta otpada izrađena baza podataka svih identificiranih ilegalnih odlagališta
Akt. 1.4.2) Organiziranje sustava prijavljivanja ilegalnih odlagališta za građane	JLS (komunalni redar)	2022.	promovirane mogućnosti korištenja i upute za građane o korištenju već uspostavljenog sustava prijavljivanja lokacija ilegalnog odlagališta računalima i pametnim telefonima
Akt. 1.4.3) Sanacija ilegalnih odlagališta	JLS (komunalni redar)	kontinuirano	sanirana sva identificirana ilegalna odlagališta
Akt. 1.4.4) Sanacija odlagališta Dočić	Općina Sali	2026.	odlagalište poptuno sanirano
Akt. 1.4.5) Organizacija godišnje akcije čišćenja podmorja, plaže ili kopnenoga okoliša	Općina Sali, organizacije civilnog društva	kontinuirano	provedena godišnja akcija čišćenja na minimalno četiri lokacije i objavljeni rezultati akcije na službenoj mrežnoj stranici Općine Sali te u medijima poslana barem dva priopćenja za medije na godišnjoj razini (najava akcije čišćenja i rezultati poslije akcije) objavljen barem jedan izvještaj s akcija na službenim mrežnim stranicama Općine Sali upućen barem jedan poziv za sudjelovanje na godišnjoj razini građanima, udrugama i drugim relevantnim dionicima
Akt. 1.4.6) Osiguravanje nadzora nad lokacijama na kojima se sustavno pojavljuje ilegalno odbacivanje otpada	Općina Sali	kontinuirano	izdani svi potrebi radni nalozi za kontinuirano nadziranje identificiranih odlagališta (komunalni redar koji će redovito obilaziti lokacije) Izvještaj o kontinuiranom nadzoru nad lokacijama ilegalnog odbacivanja otpada dostavlja se u sklopu redovnog izvještaja o provedbi plana gospodarenja otpadom. postavljen videonadzor i osigurano korištenje novih tehnologija i tehničkih rješenja poput videoveze bespilotnom letjelicom (dron i slično)

Akt. 1.4.7) Primjena tehničkih i operativnih mjera za smanjenje količine otpada koji dospijeva u okoliš	Mulić d.o.o.	kontinuirano	zamijenjeni dotrajali i neispravni kontejneri u općini (pokidani poklopci i slično)
Akt. 1.4.8) Osiguravanje lokacije odlagališta otpada	Općina Sali i Mulić d.o.o.	kontinuirano	ograđene ključne lokacije u cilju onemogućavanja ilegalnog odlaganja
Akt. 1.4.9) Poticanje i/ili sudjelovanje u istraživanjima povezanima uz onečišćenje mikročesticama i nanočesticama plastike	Općina Sali	2024.	prikupljeni i obavljeni podaci o onečišćenju okoliša mikročesticama i nanočesticama plastike
Obrazloženje: otpad u okolišu (uključujući i otpad od plastike) rezultat je svjesnih i nesvjesnih radnji kojima pojedinac otpad odbacuje u prirodu ili predaje u sustav neadekvatnom infrastrukturom koja omogućava distribuciju otpada u okoliš uzrokovana atmosferskim i vremenskim prilikama. Osim važnih mjera identifikacije, sanacije i čišćenja postojećih ilegalnih odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom, Općina Sali usavršit će metode sprječavanja ilegalnog odlaganja, ali i mjere poput zamjene neispravnih spremnika i prekrivanja tijela odlagališta otpada radi smanjenja raznošenja otpada vjetrom i kišom. Kako bi se kvantificirali učinci otpada u okolišu, prikupljati će se i objavljivati podaci o onečišćenju okoliša mikročesticama i nanočesticama plastike.			

Praćenje provedbe plana i vrednovanje rezultata projekta	Udruga Sunce Split i Općina Sali	2022.	kontinuirano popunjавани protokoli za praćenje koje Udruga Sunce Split posebno priprema i dostavlja Općini Sali sukladno aktivnostima i rokovima navedenim u ovom Akcijskom planu (minimalno tri ispunjena protokola do kraja trajanja projekta) održana on-line evaluacijska radionica na samom kraju projekta s ključnim dionicima (pripremljen kratki narativni izvještaj s prijedlozima za unaprjeđenje implementacije Akcijskog plana)
--	----------------------------------	-------	---

2. KREIRANJE PRIMJERA DOBRE PRAKSE U SMANJIVANJU STVARANJA OTPADA I NJEGOVOJ PONOVNOJ UPOTREBI

Mjere i aktivnosti	Nositelj	Rok	Rezultati/outputi
CILJ 2.1) Ograničiti uporabu jednokratne plastike samo na nužne i nezamjenjive proizvode u općinskim institucijama i javnim tvrtkama			
Akt. 2.1.1) Izrada internih planova gospodarenja otpadom za sva trgovačka društva i institucije općine Sali	Općina Sali	2022.	izrađen <i>Program gospodarenja otpadom</i> i interni rezultati o smanjenju količine miješanog komunalnog otpada za sva trgovačka društva i institucije općine Sali
Akt. 2.1.2) Priprema i donošenje Odluke o ograničavanju korištenja jednokratne plastike za sva trgovačka društva i institucije općine Sali	Općina Sali	rujan 2021.	donesena i objavljena posebna Odluka o ograničavanju korištenja jednokratne plastike za sva trgovačka društva i institucije Općine Sali obavješteni svi relevantni dionici službenim dopisom
Akt. 2.1.3) Potpuno izbacivanje svih nepotrebnih jednokratnih plastičnih proizvoda (plastične čaše i jednokratne vrećice) iz uporabe u svim općinskim institucijama i trgovackim društvima	Općina Sali	2024.	potpuna implementacija Odluke o ograničavanju korištenja jednokratne plastike za sva trgovačka društva i institucije Općine Sali
Akt. 2.1.4) Izrada baze podataka o alternativnim i dostupnim rješenjima, odnosno aktivno istraživanje tržišta i objavljanje rezultata	Općina Sali	2021.	izrađena i javno objavljena baza dostupnih alternativa/rješenja jednokratnoj plastici na mrežnim stranicama općine i komunalnog društva osiguran mehanizam kontinuiranog nadopunjavanja baze
Obrazloženje: Općina Sali u svojim institucijama i javnim tvrtkama ograničit će uporabu jednokratne plastike samo na nužne i nezamjenjive proizvode i poticat će uporabu alternativnih proizvoda za one proizvode koji nisu nužno zabranjeni (zabrana stavljanja na tržište nije primjenjiva na plastične čaše i vrlo lagane plastične vrećice koje čuvaju higijenu proizvoda).			

Mjere i aktivnosti	Nositelj	Rok	Rezultati/outputi
CILJ 2.2) Ograničiti uporabu jednokratne plastike samo na nužne i nezamjenjive proizvode na javnim događanjima koje (su)organizira ili (su)financira Općina Sali			
Akt. 2.2.1) Priprema i donošenje Odluke o ograničavanju korištenja jednokratne plastike na javnim događanjima koje (su)organizira ili (su)financira Općina Sali	Općina Sali	2021.	donesena i objavljena posebna Odluka o ograničavanju korištenja jednokratne plastike na javnim događanjima koje (su)organizira ili (su)financira Općina Sali obavješteni svi relevantni dionici službenim dopisom osiguran mehanizam uključivanja Odluke u proces javne nabave, sklapanja novih ugovora, organiziranja događaja i drugih aktivnosti obuhvaćenim Odlukom
Obrazloženje: do kraja 2021. godine Općina Sali upotrebljavat će proizvode koje je moguće višekratno koristiti ili proizvode napravljene od papira ili kompostabilne plastike u svim javnim događanjima. Ova pravila vrijedit će i za druga događanja koja se održavaju na javnim površinama i prostorima u vlasništvu Općine Sali.			

3. EDUKACIJA I KOMUNICIRANJE S JAVNOŠĆU

Mjere i aktivnosti	Nositelj	Rok	Rezultati/outputi
CILJ 3.1) Podizanje svijesti građana o štetnosti plastike u prirodi i mogućnostima za smanjenje plastike u svakodnevnoj upotrebi			
Akt. 3.1.1) Izrada edukacijskog i komunikacijskog plana u cilju informiranja i edukacije javnosti i ključnih dionika o projektnim i postprojektnim aktivnostima, odnosno o štetnosti plastike u prirodi i mogućnostima za smanjenje plastike u svakodnevnoj upotrebi	Općina Sali i Mulić d.o.o.	rujan 2021.	izrađen <i>Komunikacijsko-edukacijski plan o plastic-free općini Sali i štetnosti plastike u prirodi i mogućnostima smanjenja plastike u svakodnevnoj upotrebi</i> za razdoblje od dvije godine od usvajanja Akcijskog plana
Akt. 3.1.2) Suradnja sa svim uključenim dionicima javnog i privatnog sektora	Općina Sali	kontinuirano	organiziran barem jedan godišnji susret/konferencija o realizaciji Akcijskog plana i temi štetnosti plastike u prirodi te mogućnostima smanjenja plastike u svakodnevnoj upotrebi
Akt. 3.1.3) Informiranje građana o svim ključnim promjenama u gospodarenju otpadom na području Općine Sali s uključenim informacijama o štetnosti plastike u prirodi i mogućnostima smanjenja plastike u svakodnevnoj upotrebi	Općina Sali i Mulić d.o.o.	kontinuirano	barem jednom mjesечно u trajanju od dvije godine od usvajanja Akcijskog plana građani informirani o promjenama u sustavu gospodarenja otpadom, o pravilnom razvrstavanju otpada, štetnosti plastike za prirodu, mogućnostima smanjenja plastike u svakodnevnoj upotrebi te svim ključnim projektnim prekretnicama (letci, radio-reklame, plakati, mrežne stranice, društvene mreže i sl.)
Akt. 3.1.4) Uključivanje građana, udruga i drugih relevantnih dionika u akcije čišćenja podmorja, plaže ili kopnenoga okoliša	Općina Sali	kontinuirano	upućeni pozivi za sudjelovanje građanima, udrugama i drugim relevantnim dionicima pri organizaciji akcija čišćenja okoliša
Obrazloženje: ovaj cilj predstavlja uključivanja šire javnosti u cijeli projekt. Sustavnim educiranjem, informiranjem i aktivnim uključivanjem javnosti u svaki korak moguće je postići kvalitetnu suradnju te bolju i iscrpniju provedbu samih aktivnosti. U tom smislu, bit će potrebno osmisliti nekoliko edukacijskih paketa svojstvenih svakom koraku koji su međusobno povezani i koji se mogu koristiti kroz dulji period.			
Ciljane skupine trebale bi uključivati dječje vrtiće, škole, ugostiteljski i turistički sektor, gospodarski sektor, tijela javnih vlasti i komunalna poduzeća te šиру javnost.			

UDRUGA ZA PRIRODU, OKOLIŠ I ODRŽIVI RAZVOJ
sunce

ŽELENA AKCIJA
FRIENDS OF THE EARTH CROATIA